

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 8 fl. 50 cr., 8 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarchie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 8 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 8 luni 8 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrația tipografiei arhiepiscopale Sibiu, strada Măcelarilor 47

Corespondențele sunt a se adresa la:
Redacția „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 43.
Epistole nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. vîndut cu litere garmon — și timbru de 30 cr. pentru
de-care publicare.

Necălituri unguresci.

Ne omoară cu dragostea bunii nostri compatrioți maghiari. Ne omoară cu dragostea încât ne vine să dicem și noi cu proverbul: Mai slabîți-ne cu dragostea. Din incidentul cu toastul lui Grădișteanu întreagă diaristica maghiară s'a năpăstuit asupra noastră. Până și ministrul de culte și instrucție Trefort se sufulcă, amenințând cu sabia. E comică figura ministrului de culte și instrucție al nostru în noul său costum răsboinic.

In Nr. 73 am promis că vom reveni asupra esențităților din diarele unguresci. Suntem siliți însă să reflectăm cu această ocazie la necăliturile diarelor unguresci, scrise din incidentul faimosului autograf al ministrului Trefort. Publicăm la locul acesta înțelepciunea și sciința din diariul guvernamental „Magyar Polgár” din Cluj, ca să vadă publicul român ce oameni ignoranți și obscuri sunt capacitatele diaristiciei unguresci. La esențitățile din „Pesti Napló” cu privire la împărțirea — României vom reveni. Eată înțelepciunea lui „Magyar Polgár”:

Echou unguresc al toastului românesc.

„A tacă, sau a reproduce simplu toastul acela, ar fi fost palmă pentru monarhia noastră și la locul primă palmă dată Ungariei. Ne cade bine că el (toastul) și-a aflat echou demn în epistola de gratulare a ministrului Trefort către episcopul Szabó.

„Datorința noastră de cetățeni este, ca să ne exprimăm recunoștința pentru cuvintele ministrului și el o merită aceasta dela noi cesti din părțile ardeleni, căci focul a fost aruncat dela Dunărea de jos chiar între noi.

„Cele dîse de Trefort ponderează tocmai că cuvintele ministrului president Tisza, care vecinilor noștri români setoși de a-și revindeca drepturile lor la Banat și Transilvania le-a dîs: „Veniți și le luăți.”

„De mult începe a cresce numele și vaza ministrului Trefort în opinia publică a națiunii. Înfrânarea panslavismului în Ungaria de sus, dispozițiunile administrative pe terenul invetămentului public și în interesul limbei de stat, prin care a luat poziție decisă pentru ideea de stat unguresc, grandioasele înaintări ale culturii publice, proiectul pentru gimnasii, făcut acum de curând, toate aceste au înmulțit încrederea pusă în persoana lui, enunciatiunea de acuma lăsată popular.

„Responsul lui a intempiat aplauselor fiecărui cetățean ungur loyal. Consciința publică națională

să mai ușurat. A venit tocmai la timp acest pas bărbătesc; severa lui dispoziție și va avea influență să în toată țara.

„De unde nebunica, provocătoarea ținută a nouului regat? Dacă se busumflă pentru comisia Dunăreană, aceasta nu-i folosește nimic și lucră foarte nepolitică. Dacă a făcut-o din prea mare încredere, va fi bine să se poarte ca un popor matur. Dacă se încrede în sine, se face ridicul. Dacă însă se încrede în altul, bine să-și tragă seama, să nu-i fie amară decepțiunea.

„România a început prăde timpuriu a dorit lucruri nerealizabile. Ar fi făcut bine să intrebuițeze câteva decenii pentru consolidarea internă și culturală. Aspirațiunile toastului esită din cunoșutele ascunsori — din inimi — compromis mult guvernul, și amestecarea principelui în această afacere i poate cauza multe rele.

„Partidele extreme — și de acestea sunt pretutindeni — au scopuri îndrăsnețe și ele cultivatează cele mai secrete dorințe a poporului. Multime, guvernului și mai ales domnitorului nici este permis să participe pe față la aceasta. Căci aceasta poate generaliza focul intern, acela se va întări și pe airea, unde va afla materiile lesne de apăins, și guvernul se va trezi în ajunul unui răsboiu sau în fața unei umilirii.

„Din primele două decenii ale secolului acesta o partidă din Moldova și Valachia aspirează la unirea tuturor românilor. Partida aceasta este cea a roșilor. Ajungerea acestui scop o a incercat deja la 1848-49, înse guvernul valah însuși i-a isgonit și pus în temniță.

„Acesti espatriați au contribuit foarte mult la timpul său de său ucis atâtă nobili maghiari în Transilvania și li s-au devastat averile, castelurile și proprietățile. Camarilla de atunci din Viena îi părtinea, căci ea voia să ne slăbească prin ei. Să convinsă însă de timpuriu din episoadele celor fugiti aici că ei lucră pentru înfrângerea Daco-României, și că și valahismul din Transilvania e câștigat pentru această idee. La tribunii prinși și mai cu seamă între hărțile comitetului român illegal din Sibiu s'a făcut gata acest plan, și ea (Camarilla) primind incunoaștere din raportul guvernului transilvan susținut prin documentele compromisitoare a altor atenționă domnitorului, asupra acestei împregiurări; de atunci folosesc pre conducătorii poporului spre scopurile lor, înse nu li-au crezut mai mult.

dia și în Norvegia, cu deosebire în partea aceasta a Dalecarliei, care se apropie de munții frontierei. Pe timpul când Stollborgul, părăsit pentru castelul nou, deveni o moșie rurală, erau în țară mai multe gaarde, stabilite astfel. Ca în toată Svedia și ca în toate țările unde se clădește cu lemn a prins și gardul acesta de multe ori foc și la cele mai vechi din micile aceste edificii să vedeau urmele focului. Colțurile lor carbonizate și coperile lor strimbe se desemnau ca umbre negre pe zăpada muntelui.

Curtea cea de dinainte, ocolită de şopronul seu mușchios, care legă bine rău, diferențele edificii și a cărui coperiș de scanduri sclipea cu bordura sa de stalactiță de gheță, oferea să aspectul unui grup de vile părăsite de Svitiera. De mult se transportase curtea moșie la alt loc și castelul întreg fu lăsat la dispoziția lui Stenson, care nu mai repară colibile aceste fără valoare și fără altă folosire, decât a imagazina nutreț de vite și legumi uscate. Lespedii de peatră brută din curte erau scobiti în toate laturile de mii de părăsuți colțuroase făcuți cu timpul de apele scurse din zăpadă; nici o ușă nu se ținea în ținile sale, și părea că după un jurământ să de fie ca acela al primului domn, cea mai mică lovitură de vent din primăvara sau toamna cea mai apropiată, ar trebui să măture ruinele aceste în fundul lacului.

A două mică curte, situată în dosul acesteia, era un aneks mai modern, de caracter mai puțin pi-

„Da deoarece, căci contele Mikó a convins pre principale cu episoade originale, că partida revoluționară română pe malul Dunărei și între Carpați își bate capul cu detronarea casei domnitoare austriace, și vrea ca toți valachii — cei din cele două țări, din Transilvania, Banat și Austria — să fie într-unii sub un principie și coroană, și că coroana o vor da unui principie din casa domnitoare rusească.

„Astfel fură statorite scopurile și planul valachic, după cum testează și conducătorii revoluționei sârbe-slovene; documentele sunt toate cunoscute și prelucrate în istoria timpului de atunci.

„Ne este lucru cunoscut că acest plan mai există și astăzi în mintea și nisuințele ultraștilor români. Diarele române nu sunt precaute destul spre a putea acoperi acest plan, el se vede din ținuta politică a redactorilor (Bre! bre!), din unele enunțuri și din consecuente vrășmășie (?) contra ideei de stat unguresc.

„Mai evident o a documentat aceasta toastul din Iași, aprobat și de rege.

„Ei! Apoi aceasta nu o putem lăsa numai așa. **Salus republicae** cere imperios ca se impiedecă responsabilitatea de asemenea nisuințe în patrie. **Si revoluția din 1848-49 o au făcut-o revoluționarii români din Valahia și Ardeal.** (Poftim istorie!)

Scim, că România de deci de ani primește cu brațe deschise pre refugiații români alungați din Transilvania și Banat, pre studenții români — pardon — valachi, eliminați din scoale și pre tinerii preoți de aceeași soarte, le dă poziție, mod de trai și le deschide diarele. E lucru natural, că ei nu scriu bine despre patria lor lăsată, caluminiază guvernul ei, se silesc și negri națiunea maghiară și astfel și pun la probă realizarea esaltatorilor lor vederi.

De acestia au fost: Laurenț Balasescu, Pașiu-Hilarian, Roman Constantin, pre care lă ajuns nefericită soarte în Mureș-Oșorhei destul de timpuriu. Aceștia prin anii 1850 au fost toti (!!) ministri (?) în România, au condus instrucțiunea valahă, au dat direcție diarelor politice și au agitat în continu prin cărți, prin broșuri, de pe tribună și în scoale opinia publică valachică contra ungariei și mai ales contra maghiarismului din Transilvania.

Așa a fost înainte cu 30 de ani și așa s'a început și acum.

Dacă însă România este regat și după cum se vede oamenii se încredează și aceasta, Ungaria este o putere consoată în o puternică monarhie. **Dacă regele ei ia parte la aspirațiunile cele mai secrete ale poporului său, regele maghiar prin jurământ este**

FOITA.

Cristian Waldo

sau

CAILE NOROCULUI.

Roman de George Sand.

(Tradus din franceză de E. B.)

(Urmare).

Ceea ce sta în picioare din vechiul castel familiar nu constă, decât dintr'un turn, ce părea foarte ridicat, prin fundamentalul cel mare a cărui basă mergea până la țermul lacului, dară în realitate nu conținea decât două etajuri, adeca odaia ursoaică și odaia păzitorului, dând mai fără trepte în curte, și deasupra una sau două odăi, unde de vîro două zeci de ani, adeca din epoca pe când s'a astupat cu zid partea inferioară, n'a intrat niminea. Restul castelului, reclădit de mai multe ori, era un fel de gard norvegian. Să știe că acest gaard este în Norvegia o reunire de mai multe familii, care trăiesc în comunitate. Locuințe de persoane, cuine, sofragerii, grăjduri și magazine, în loc să indesă ca pe aiurea, că se poate sub unul și același copriș, formează diverse edificii, și fiecare se scutese sub un copriș particular, și totul reprezentă o desvoltare de case mici numeroase, distinse una de alta. Mai multe obiceiuri sunt comune în Sve-

toresc dară neasemănăt mai confortabilă. Anecșul acesta era de pe timpul, precănd baronul Olaus de Waldemora moștenire bunuri dela fratele său Adelstan și luă dominul în posesiunea sa. El construiește un fel de un al doilea mic gaard pentru credinciosul său Stenson, cu scopul, cum se dicea, a-l hotărî a numai părăsi locuința aceasta, de care se infrișoșă. Anecșul forma dară un alt grup, situat mai jos decât cel dintâi, pe coasta stâncii. Coperile sale pezișe se răzimau de stâncă brută și reprezintă dispositiția particulară, obiceiuită în țară, adecă un strat de trupine de brați bine infundate cu mușchi și acoperite cu frunze, cu coaje de măstacan și în sfîrșit cu un strat de pămînt amestecat cu glici. Se știe că glicile de pe coperile rustice din Svedia sunt cultivate foarte bine uneori chiar despărțite în straturi, cu flori și cu arbuste. Earba crește acolo de-zi este drag și turmele caută acolo ierburile cele mai delicioase a pășuneei.

În partea aceasta a vechiului castel, numită în special gaard, precănd cealaltă și pastrase numele de curtea cea dinainte, trăia Stenson de vre-o două deci de ani, în timpul de față așa de neputincios și slab de mai nu mai șea din pavilionul său, bine încăldit, mobilat cu o curățenie extremă și spălat pe din afară roșu cu oxid de fer. Aci, el avea de bună samă toate comoditățile; apartamentul său, isolat de căsuță, unde locuia nepotul său, cuina sa într-o căsăcioară, vaca și lăpteria sa într'alta. Dară viața ace-

§. 29. De profesori ordinari pot fi aplicăți numai acei cetățeni maghiari cu viață nepătăță, care au diplomă de profesor și numai pentru specialitatea, despre care le sună diploma.

Despre calificătuna profesorilor se va dispune în capitolul 4.

Aceia, cari după usul și regulele de până acum n'au depus esamenul de calificătuna, însă înainte de intrarea în valoare a acestei legi au servit cel puțin trei ani la vre-o scoală medie publică ca profesori ordinari, sunt dispensați dela facerea esamenului de calificătuna. Ceialalți sunt datori a face esamenul în termin de doi ani.

§. 30. Candidații de profesură cu diplomă se aplică mai întâi în calitate de profesori suplenți cu salariul unui profesor suplent pe terminul dela 1—3 ani și dacă în restimpul acesta au corespuns din destul chemării lor, se vor promoava de profesori ordinari.

Individii fără diplomă se pot aplica și ca profesori suplenți numai în lipsa de individii cu diplomă, și sub condiția, că în decurs de trei ani se depună esamenul de profesor, la casul contrar nu se vor mai lăsa în postul lor.

§. 31. 1 Directorul este execitorul legilor și ale ordinăriilor privitoare la scoale.

2. El este președintul corpului profesoral.

3. El este reprezentantele institutului față cu oficiale, părintii, tutorii, și în general față cu publicul.

4. El este conducătorul afacerilor cancelariale ale institutului.

5. Este controlorul stării scientifice și disciplinare a institutului, și despre aceasta el este responsabil în locul prim.

În scoalele medii numărul profesorilor, afară de profesorii de religiune, de caligrafie, gimnastică și de cei din obiectele estraordinare, în institutul cu 8 clase trebuie se fie cel puțin 10, în cel cu 6 clase cel puțin 7, în cel cu 4 clase cel puțin 5 subînțelgându-se și directorul aici. Numărul profesorilor ordinari (afară de director) în ori și ce scoală medie nu poate fi mai mic decât numărul claselor.

(Propunerea Esc. Sale Miron Romanul: *In scoalele medii afară de profesorii de religiune, caligrafie, gimnastică și cei pentru obiectele estraordinare, numărul profesorilor nu poate fi mai mic decât cel al claselor din acel institut.*)

La institutele de sub imediata dispoziție și conducere a ministrului de culte și instrucțione publică directorul nu este obligat se propună mai mult de 10 ore la institutele complete și cel mult 15 la cele necomplete, profesorii specialiști nu sunt obligați se propună mai mult de 18 ore, profesorul de desemna 20 de ore pe săptămână cu excepția suplinirei, care nu poate dura mult. Directorul mai multe de 10 respective 15 ore, profesorii de specialitate mai multe de 28 de ore pe săptămână la nici un cas nu poate primi.

Dacă profesorii propun mai multe de 18 respective 20 de ore, au și primi o renumerație separată.

Directorii pot fi reprezentanți în comitate, în cetăți, ecmune, sau aj. bisericilor (membrii în comitate) nu pot primi însă oficiu împreună cu salariu, său aplicare ordinarie.

În cât pot primi ei oficiu sau misiune provenitoare din exerciarea dreptului lor de cetățeni, sau a activităței lor spirituale, care i ar impiedica în implinirea oficiului lor de profesori, asupra acesteia decide din cas în cas în mod preventiv ministrul de culte și instrucțione publică, respective supra autoritate confesională respectivă.

§. 33. Profesorii ordinari, și la institutele de sub dispoziția ministrului de culte și instrucțione publică și directorii se institue pe viață și ei asemenea și profesorii suplenți și cei din obiectele estraordinare au salariu anual.

(Propunerea Esc. Sale Miron Romanul: *La institutele de sub jurisdicția ministrului de culte și instrucțione publică profesorii ordinari și directorii etc. etc.*

Cu privire la institutele provăzute de ordinile călugărilor la aplicarea profesorilor ordinari și a directorilor, ear cu privire la scoalele susținute de confesiuni în ce privesc aplicarea directorilor, se susține practica de până acumă.

(Propunerea Esc. Sale Miron Romanul: Întreaga alină se omittă, respective se modifică astfel: *La institutele provăzute de ordinile călugărilor și la cele susținute de confesiuni, cu privire la aplicarea profesorilor și a directorilor, se susține practica de până acumă. Comp. §. 28.*)

Directorii și profesorii ordinari denumiți de Majestatea Să respectivă de ministrul de culte și instrucțione publică, se consideră de amploați ai statului îndreptățiti la pensiune și și trag pensiunea sau dela erarii, sau din fundația respectivă.

(Va urma.)

Corespondențe particolare

ale „Telegrafului Roman“.

Făgăraș în 7 Iulie 1883 st. n.* Este o datorie sfântă atât a singurătoarelor cât și a corporațiunilor așa aduce aminte cu pietate și multămită de binefăcătorii lor. Pătrunsa de această convingere parochia noastră română gr. ortodoxă

* Cu toate că am publicat un estras despre cele cuprinse și în corespondența de față, fiindcă aceasta cuprinde unele date interesante, care n'au fost amintite atunci, o publicăm întrreagă.

din Făgăraș a serbat în 18 Iunie a. c. adepă a două săi de Rosalii jubileul de o 100 de ani dela clădirea bisericei sale, ținând un servit divin mai pompos și parastas pentru binefăcătorii săi.

Biserica noastră să a clădit la anul 1783, ceea ce se poate vedea din actele cele avem la dispoziție în archivul nostru și din inscripția de pe turnul bisericei.

Concesiunea pentru clădirea bisericei să a dat la anul 1782, de împăratul Iosif al II-lea în urma cercetării făcute și statoriei numărului poporenilor gr. ort. în mod oficial, despre ce se sădă și o conscripție tot din acest an.

Pe atunci au fost curatori neguțătorii Ignat Arpași, Pana Nyergeș, Georgiu Corodi senior, Nicolae Fătoi și Georgiu Arpaș, ear' protopop a fost Bucur Stefan și paroch Georgiu Petrașcu. Protopopul Bucur Stefan a funcționat ca atare până la 1790 urmând după el ca protopop să anul 1790 Georgiu Petrașcu până la 1800.

Ca protopop a funcționat apoi Vasile Harompotor dela 1800—1804 după aceea: Vasile Kis supranumit și Cziczken dela 1804—1819, — Simion Simar dela 1819—1840, — Georgiu Simar dela 1841—1846 și în fine dela 1846 și până aici actualul protopop și paroch local Petru Popescu.

Ca parochi locali a funcționat George Petrașcu dela 1783—1790. Vasile Harompotor dela 1792—1800. Toma Banciu dela 1806—1811. Simion Simar dela 1818—1819. Georgiu Simar dela 1826—1841. Petru Popescu dela 1846—1847. Vasile Leicu dela 1855—1870. Dela 1870 încoacie funcționează și ca paroch local protopopul actual.

Locul unde să a clădit biserica să a cumpărat la anul 1782 dela neguțătorul român Pana Borsos cu 300 fl. ung. eară biserica o a zidit măestrul din Făgăraș Iohann Müller, pentru suma acordată de 400 fl. ung.

Locul și casa de scoală să a cumpărat dela nepoții lui Pana Nyergeș anume Constantin și Ioan Toma cu suma de 900 fl. ung. la anul 1800 și 1808.

Daruri binevoitoare mai însemnate său făcut bisericei și scoalei noastre din partea următorilor și anume:

Clopotele său făcut la anul 1791 cu suma de 1474 fl. 32 cr. ung. spre a căror acoperire a dăruit neguțătorii:

George Corodi 100 fl., Vasilache Șelaru 100 fl., Georgiu Fogorosi 100 fl., au dăruit și alții sume mai mici, colecta se afă în archiv.

La anul 1813 Ioan Visia a dăruit 200 fl. pentru spese zugrăvirei bisericei.

La anul 1825 Ioan Moldovan a testat 500 fl.

La anul 1824 Ioan Zamfir și soția săa Ana au făcut cripătă spre spesele lor și pe la anul 1859, au dăruit bisericei casa de sub Nr. 165 de lângă biserică.

La 1826 Georgiu Corodi a făcut din al său scoala, căci se stricase.

La 1831 Agi Sivu a făcut foisorul pe spesele sale.

La 1832 Stefan Fogorosi a făcut paraclisul.

La anul 1836 Ana Sevestreny a dăruit bisericei 300 fl.

La 1837 Uta Ioan Văpsitor a dăruit 500 fl.

La 1847 Ioan Kis a dăruit 33 fl.

La 1876 George Boeriu morarul a dăruit un loc de 2 jingere în preț de 600 fl. v. a.

La 1880 Toma Moldovan a dăruit un agru de 10 ferdele și

La anul 1881 Trache Demeter a testat 60 fl. v. a. cari încă nu sunt plătiți de respectivii eredi.

Între actele ce le avem în archivul nostru mai este de însemnat: protestul Sasilor din Făgăraș contra clădirii bisericei, cerând cu deosebire să nu se conceadă a se pune clopote, apoi diploma principelui Transilvaniei (electus Transilvaniae princeps) Mihail Apafi cu ddd Turda în 10 Octombrie 1694 prin care cu consensul comișilor supremi și a superintendantului reformat Stefan Veszprémi din Transilvania s'a conces principalului Munteniei, (Valachiae transalpină Voivoda) Constantin Brancovean a clădi biserica română din strada Brașovului pe care o au acum confrății nostri gr. cat. — cunoscutul decret al împăratului Iosif al II-lea din 8 Noemvrie 1781 sub Nr. 8122 prin care se recunoasce și celor de confesiunea gr. orient. drepturi, — mai departe o conscripție a poporenilor gr. orient. dela anul 1782 și actele referitoare la cercetările în cauza concesiuniei de a clădi biserica, apoi o rezoluție a episcopului Stefan Stratimiroviciu de ddd 24 Februarie 1797, prin care laudă și binecuvântă pe poporenii, că au remas pe lângă legea străbună, și în fine colecta lui George Corodi dela anul 1812 cu care s'a trimis episcopului Vasiliu Moga suma de 339 fl. ca ajutoriu la spesele cumpărării casei episcopaliei și a seminarului.

La serviciul divin pe lângă protopop ca paroch local au mai funcționat și părintele Bursan din Betlean, Gramă din Râușor și Herciogea din Herseni, cărora li se exprimă prin această mulțămită pentru osteneală și bunăvoie.

La finea serviciului divin în față unui public neobișnuit numeros, părintele Vicentiu Gramă a ținut o cuvenire bine simțită atingând fazele principale prin care a trecut biserica noastră dela clădirea ei și până acum. Nu putem trecă cu vederea deosebita esacitate și frumusețe, cu care a esecuat chorul elevilor dela scoala din Betlean cu această ocasiune cântările bisericesc, ceea ce le poate servi respectivilor învățători numai spre laudă și mulțămită.

A fost odată timpul când în fondul bisericei noastre se aflau bani părați și obligații în sume neînsemnate așa

de exemplu la 1852 avut biserica cam 1851 fl. 57 cr. în pretensiuni private.

Se vede însă că banii n'au fost asigurați și manipulația n'a fost bună, apoi că biserica a avut tot numai spese mai multe, și de venite s'a îngrijit prea puțin, căci la anul 1873 s'a arătat o datorie de 251 fl. 86 cr. v. a., iar la finea anului 1880 a fost o datorie de 349 fl. 43 cr. v. a. Comitetul parochial din toate puterile să a străduit ca pe lângă spesele curente se acopere și datoria aceasta, însă ne-a fost imposibil, de oare ce parochienii nostri au decădut materialicesc mai cu totul. Clasa neguțătorilor să a stins, mai avem, numai un singur neguțător, apoi, afară de vre-o 3—4 proprietari și puțini ampliați, cari i avem aici, — dela ceilalți poporeni mai nu ai ce acceptă, nu pot plăti nici chiar mica repartiție de căte 50 cr., sau 1 fl. v. a. pe an. Ce este drept deficitul este adi mai mic, însă tot este.

Din această cauză am fost siliți a recurge la ajutorul Venerabilului consistoriu archidiaconal, carele cu părintea-sca îngrigire a votat în 20 Mai a. c. sub Nr. 2008/scol. pentru scoala noastră un ajutoriu de 500 fl. scris: cinci sute floreni v. a. pentru care îi exprimă aci publice profunda noastră mulțămită.

Comitetul Parochial îngrijit pentru existența scoalei și asigurarea ei în viitor să a decis ca suma de 500 fl. să se pună ca basă la un fond de scoală neașteptă, ce este să se manipuleze separat, și în care ar fi se mai încurgă venitul unei case cu 100—120 fl. pe an, apoi venitul din repartiția anuală din colecte și alte daruri ce le vor face unii binevoitori, căci numai așa vom pute asigura existența scoalei noastre, carea materialicesc este amenințată.

Sperăm în marinimisitatea și rubirea de scoală a on. public român și cu deosebire a aceluia din Făgăraș și din comitat, că la timpul său unul fiecare va ajuta după putință spre mărire fondului și ajungerea scopului, căci susținerea unei scoale bune în Făgăraș ca și centrul comitatului este pentru noi totuș o cestiu de viață.

În 1 Iulie a. c. s'a ținut la scoala noastră elementară cu 4 despărțimenti esamenul pentru încheierea anului scoasnic al cărui rezultat a corespuns așteptărilor.

Elevii au dat respunsuri bune și precise din toate obiectele, și cu deosebire grădina scoalei s'a aflat în cea mai bună ordine cuprindând în ea cam vre-o 300 de alții nobili.

Așa că cu multă parochieni la esamen a luat parte și inspectorul reg. de scoale și Domnul comite suprem Mihail de Horvath, carele din partea încă a fost pe deplin mulțămit cu respunsurile elevilor și a lăsat să li se împărtășă anume premii în banii pentru care i mulțămim.

Sperăm că cu ajutorul binevoitorilor nostri și cu o manipulare conștiinciosă fondul scolar va crește din ce în ce și existența unei scoale bune în Făgăraș ne va fi asigurată la ce dorim să ne ajute Dumnezeu.

Convocare.

În conformitate cu §. 21 din statutele asociației transilvane și în conformitate cu conclusul adunării generale din Deș de ddd 28 August p. prot. 51..., adunarea generală pentru anul curent se convoacă prin aceasta în cetatea Brașov pe ziua de 17/29 August 1883 la 10 oare antemeridiene și dilele următoare.

Aducând aceasta la cunoștință publică, invit pe toți P. T. membri ai asociației să ia parte în număr cât de mare la ședințele acestei adunări.

Dela Presidiul comitetului asociației transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Sibiu în 9 Iulie n. 1883.

Jacob Bologa m. p.,
v-pres.

Varietăți.

* (Parastas.) În Iabuța s'a celebrat parastas solemn în memoria reșopatului Archiepiscop și Metropolit Andrei Baron de Șaguna.

* (Denumiri). Alessandru Tulea și Dimitrie Pulca sunt denumiți capelani militari clasa II-a. Ambii sunt preoți gr. orientali din archidiaconatul gr. orientală transilvană.

* (Transferare). Domnul Valeriu Bologa, locotenent în batalionul de fortărețe Nro 1 este transferat în regimentul drumurilor de fer și telegrafelor.

* (Sciri scolastice.) Marți în 28 Iunie a. c. a serbat Sibiu o săptămână ne mai pomenită nici audiată în Sibiu. Scoala de fetișe proiectată de reuniunea femeilor române din Sibiu s'a înăugurat în mod privat în anul acesta sub conducerea domnului inspector seminarial Dr. Ioan Crișanu. Esamenul anual s'a ținut Marți trecută. Ne a surprins 2 lucruri. Imbucurătoriul rezultat ce a arătat neobosită activitate a domnului Crișanu și frapanta împreguiare,

că o mare parte a fetișelor noastre din Sibiu vorbesce atât de rău limba română. *Sapienti satis.*

Tot în 28 Iunie a. c. s'au încheiat și esamenele elevilor din institutul Andreian și Joi, 30 Iunie a. c. s'au încheiat anul scol. în mod festiv. Dimineața la 8 oare s'a celebrat săntă liturghie sub pontificarea Escoletiei Sale P. archiepiscop și metropolit Miron Romanul. Scurtîmea spațului și a timpului nu ne permite să ne dăm o dare de seamă mai detaliată. Vom reveni.

* (Dela cursul de limba maghiară, în Cristurul secuesc) ni se scrie: Învățătorii români adunați aci, ca să se perfecționeze în limba statului — voind a trage și ceva folos din aceste într-uniri mijlocite din partea statului, s'au constituit în o societate, alegând de președ. pre veteranul și pre catedră încăruncitul Anastase Bursan vpresd. Arsenie Bunea, not. al sed. Demeiu Dogariu.

Societatea aceasta de învățători și va ține două ședințe pre săptămână în oarele libere. În ședințe se vor ține prelegeri practice din diferitele obiecte de învățămînt. Se vor ceta tractate, se vor declama poesii, se vor executa în două voci mai multe poesii naționale și bisericești — ca din când în când în dumineci și sărbători mergînd în comunitate vecine la biserici române să putem executa cântările liturgice. Afară de acestea mai are societatea noastră încă un alt scop — dictat de impregiurările în cari ne aflăm.

Scopul de a ne povătuî unii pre alții — a ne învăța ca să fim compacți, a ne apără reciproc față de aceia, cari pândindu-ne pas de pas, caută nod în papură.

Numeîul învățătorilor este preste sută și toti cu un suflet a îmbrățișat cu căldură idea intruirei.

In ședința de constituire s'au colectat bani dela învățători — cu cari s'au prenumerat „Telegraful” și „Observatorul”; ear „Gazeta Transilvaniei” ne oferă învăț. G. Tisca.

Pre ședința procsimă Dl președinte va ține o prelegeră practică din limba maternă; — ear' restul ședinței se va ocupa cu cântul gîntei latine în două voci.

* (Limba română în Italia.) Municipalitatea din Venetia, cu consimțîmentul domnului ministru de justiția al Italiei, a luat otărârea de a înființa o catedră de limba română în scoala superioară din susnumitul oraș. D. Canini, cunoscutul filoromân, va ocupa postul de profesor al limbii și literaturii române.

* (Postal). Dela 11 Iulie până la 31 August a. c. comunicația între Sibiu și Oagna este sistematizată de două ori pe zi cea dintâi ca trenurile de persoane Nr 1805 și 1802, a doaua cu trenurile omnibus Nr 1811 și 1812. — Dela 11 Iulie n. a. c. să deschide oficiu postal în Nadăș, comitatul Târnavei mici. Oficiul postal din Nadăș va comunica prin curier în toată țara cu oficiul postal din Cândul mare. De oficiul acesta să va ține Nadășul, Măgerușul, Pipele Jacădul. Acest oficiu postal este imputernicit a mijloci transportul de epistole și de pachete precum și de asignații și postcăpătuni până la suma de 200 fl. Ordinea cursului este: Dela Nadăș pleacă după ameađi la 2 oare și sosesc în Cândul mare la 4 oare 20 minute; pleacă dela Cândul mare la 5 oare 20 minute după ameađi și ajunge sara la 7 oare 40 minute în Nadăș.

* (Propaganda maghiarsării numelor în Transilvania). „Kolosváry Kőzlöny” aduce din comitatul Solnoc Dobâca scirea următoare: Societatea care să ocupă cu maghiarisarea numelor și care își are rezidență în capitală a provocat minicipiul comitatului Solnoc Dobâca să emite o comisiune, care să se ocupe cu maghiarisarea numelor Comisiunea să emis și să constituise sub presidiul baronului Carol Bornemisza. Întra 8-a a fiecarei luni, după ameađi dela 3—4 oare, nobila comisiune se întrunește în ședință în localitatea oficiului notarial a lui Dr. Iulius Havaș. În decursul lunei curente comisiunea a fost așa de fericită de a prins un Turc, însă nu ca pe cel din poveste. Ioan Turcu din Cicu-Christur, de confesiunea gr. cat. a cerut să i se maghiariseze numele, ca de aci încolo să se chimeze „Török”. Petiția lui a fost la moment gata și dărcia presidentului a scutit pre petent de sarcina speselor timbrului. „Kolosváry Kőzlöny” încăntat de acest vînat nobil exprimă dorința, că în viitor se vor afla doar mai mulți cari poartă nume cu „sunet străin” cari să urmeze acest exemplu bun. — Am vrea să scim cât a fost de mare „aldămașul” primit de Ioan Turcu ca să devină Török Iános?

* (Electricitatea mantuitoare dela moarte.) În Sunderland, unde nu de mult s'a întemplat într-un teatră de copii, că s'au nenorocit mai multe sute, una din aceste victime a sosit în clinică mai moartă. Medicii au cercat să introducă o respirație artificială. Încercarea a fost zadarnică. Se arăta deja semne de agonie. Atunci un profesor a dispus să aducă o mașină de electricitate. După o scurtă operație înima și plumânia au început să funcționeze.

* (Capul împărătesei Faustina.) Muzeul britic a primit un cap colosal de femeie, aflat într-un templu în Savotis. Capul este de patru urme de înalt și a fost al unei statue, care reprezintă pe împărătesa Faustina. Figura întreagă a putut fi aproksimativ de 24 urme.

* (Tempestate). Dela Predeal ni se scrie, că în 19 Iunie a. c. după o înainte de ameađi foarte frumoasă, între oarele 1 și 2 după ameađi, între fulgere și tunete infiorătoare s'a vîrsat torenți de ploaie. Însotit de un tunet teribil, un fulger a lovit în turnul bisericei noastre. Fulgerul a șerpuit în numeroase direcții în lăuntrul turnului și a rupt o parte din coperiș. Unul dintre păreti este parte dărmată parte crepată. Ferul dela ferestrele cele mari ale bisericii s'a topit. Paguba bisericii este considerabilă.

Afacerea dela Tisza-Eszlár.

(Urmare.)

Nyiregyhaza, 27 Iunie.

Pertractarea se deschide cu depunerea lui Braun, carele vrea să scie, ca pe Moriș Scharf l-ar fi amenințat înainte de ascultare. Apărătorul Friedmann vede în păzirea casei lui Grossberg, exercitarea unui fel de terorism săvîrșit contra legii, contra vînței tribunalului și contra apărării. Apărătorii se vor adresa în afacerea aceasta la ministrul Urmează depunerea mamei mașteră a lui Moriș Scharf. Dînsa depune, că Sâmbătă au fost trei hahami în templu. Încă de Vineri după ameađi a sosit cersitorul, care a locuit la Scharf. În primăvara celor întemplate în templu consumă depunerea martorei într-o toate cu depunerile acuzațiilor. Depunerea de mai nainte i-a fost luată rău la protocol. Pres. De cât timp esci căsătorită cu Iosif Scharf? — Martora: De 6 ani. — Pres. Cum s'a purtat băiatul? — Martora: Câte odată a fost bunădecesori însă rău; e laș. — Pres. Ai pedepsit pe băiat de multe ori? — Martora: Nu, cu toate că

a fost tare îndrăgostit. — Pres. Minția băiatul? — Martora: A mințit adeseori. — Pres. Băiatul a scos odată cuțitul asupra Diale? Cum s'a întemplat? — Martora: Mă sculașem în urma unui morb din pat, și, fiind că erau cam slabă, il rugai se aducă apă ca se pot ferbe. Tatăl lui mi-a ajutat, era însă dus de acasă. Băiatul nu m'a ascultat și bătându-l a aruncat cu cuțitul după mine și m'a vîțămat. Aceasta s'a întemplat tocmai în ziua în care avenit la noi judele cercetătorii spre a lăua sine pe Moriș. Moriș, dîce martora, s'a indignat rău, când a audat pentru prima dată faima despre omorul fetei.

Se conduce în sală Moriș Scharf Apărătorul Eötvös interpelează pe tribunal de ce nu petrece Moriș în odaia pentru martori? — Pres. Moriș petrece în odaie separată. (Cătră Moriș). Spune adeverul, fără a te teme de vre-o respunare: cunoaște mama ta pe Ester? — Moriș: Nu știu, e posibil, le am vîdet pe ambele vorbind între sine. — Pres. Mama ta depune, că tu ai fi fost îndrăgostit. E aceasta adeverat? Suferit ai pedeapsă? — Moriș: E adeverat. — Pres. Se afirmă, că tu ai fi bătut pe mamă și ai fi aruncat cu suțitul după dânsa?

— Moriș: Cea dintâi nu-i adeverat, cu cuțitul n-am aruncat după dânsa. — Pres. Foste-a Ester Sâmbătă la voi și fost-a mamă în odaie? — Moriș: Da, Ester a fost și mama o-a vîdet. — Pres. Te-a bătut la comiserul Recsky? — Moriș: Nu m'a atins nimenea nicicu degetul. — Pres. (cătră lui Scharf) Ai audat, ce-a depus băiatul?

Martora (mănoasa). Minte! — Fiul cu mama se confronță. Moriș repetă acusele: (cătră mama sa): „Eu spun adeverul, dacă D. Ta vorbesc altcum, atunci mință.” — Eötvös (cătră Moriș). Nu intreruppe pe mamă. — Pres. Numai eu sunt îndreptătit a lăua aici disposiții. (Bravo din public.) — Iosif Scharf: Spune-mi fiul meu, iubitul meu fiu, cine te-a instruit în minciuna aceasta? Vezi aici săd evrei bătrâni și săraci, ce ti-au făcut tie aceștia? Spune-mi care o motivul mărturisirei tale? — Moriș: Eu nu mint. — Iosif Scharf: De ce vreai se să părăsesci legea? — Moriș: Așa îmi place mie. — Iosif Scharf: Alte motive nu te indeamnă? — Moriș: Nu, Nu voiu se rămân evreu, evreii nu sunt maghiari. Iosif Scharf cere, a fi lăsat singur cu băiatul spre a putea erua, cine lăua instruit. (Publicul erupă în ris.) (Va urma).

Bursa de Viena și Pesta.

Din 12 Iulie n. 1883.

	Viena	B-pestă
Renta de aur ung. de 6%	120.—	119.75
Renta de aur ung. de 4%	88.65	88.55
Renta ung. de hârtie	87.10	86.95
Împrumutul drumurilor de fer ung.	137.50	137.75
I emisiune de oblig. de stat dela drumul de fer oriental ung..	91.80	91.50
I emisiune de obligații de stat dela drumul de fer oriental ung..	114.50	114.—
Oblig. de stat dela 1876 de ale drumului de fer orient. ung..	99.—	98.50
Obligații ung. de resculpărarea pămîntului	100.40	100.50
Obligații ung. cu clausă de sorțire	98.40	98.50
Obligații urbariale temeșiane de	99.40	99.—
Obligații urbariale temeș. cusătă sorțire	97.70	97.50
Obligații urbariale transilvane..	99.25	99.25
Obligații urbariale croato-slavonice	99.—	98.—
Obligații ung. de resculpărarea deei de vin	98.25	98.—
Sorți de regulares Tisei	115.25	110.—
Achiziții de bancă austro-ung.	888.—	835.—
Achiziții de bancă de credit ung.	293.50	293.50
Achiziții de credit austr..	295.10	295.75
Argint	—	—
Serisiuni fonciare ale institutului „Albina”	100.30	—
Datorie de stat austriacă în hârtie	78.70	78.75
Datorie de stat austriacă în argint	79.50	79.60
London (pe poliță de trei luni)	120.—	119.95
Galbin	5.65	5.65
Napoleon	9.50	9.49
100 marce nemțesci	58.50	58.45

Nr. 438. 1883.

[436] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea următoarelor posturi la scoalele grănităresc din comitatul Făgărașului, și adecă:

1. La scoala cu 2 învățători din Voila, una învățătoareasă pentru clasa de fete cu salarîu anual de 300 fl. v. a.

2. La scoala cu 3 învățători din Vaida-rece una învățătoareasă pentru clasa de fete cu salarîu anual de 240 fl. v. a. care în al II-lea semestru se va spori până la 300 fl. v. a.

Cu ambe stăjiunile mai este înpreunat cuartir liber în edificiul scoalei și lemnele trebuincioase de foc, în fine dreptul de pensiune, după cum prescrie legea relativă, din fondul de pensiune docentale grănităresc.

Limba de propunere e cea română, învățătoareasa nu se va ocupa cu copilele începătoare, ci numai cu acelea,

cari deja au trecut preste greutățile de scris, cetit și de a computa, și al căror număr nu va trece preste 30.

Petentele la aceste posturi să se substea în petiții provăzute cu diplome de cuașificare și alte documente necesare până la 10 August n. anul curent la:

„Comitetul administrativ de fondul scolastic al fostilor grănitări din regimentul I. român la Sibiu.”

Nr. 150 prot. [437] 2—3

CONCURS.

La scoala elementară-capitală gr. română din Orăștie se deschide concurs pentru trei posturi de învățători cu salarîu anual de căte 300 fl., care se solvesc în rate lunare anticipative, cuartir și 3 stângini de lemne pentru încăldirea scoalei.

Unul dintre învățători se va alege

și întări de director conform §. 69 din normativul scolar; acesta pentru agendele direcționale va primi un adaos de 150 fl. pe lângă salarîu anual.

Învățătorul, care va fi cuașificat a propune cântările corale după note și va forma un cor, va primi pentru aceasta deosebit o remunerație anuală de 100 fl. v. a.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au și astfel petiții lor instruite după prescripcile vigente până la 29 Iulie vechiu a. c. comitetului parochial din Orăștie. Alegerea se va face la 31 Iulie vechiu a. c. și ar fi de dorit, ca învățătorii deveniți alesi să fie în stare a conduce cântările și în strană, fiindcă se pune deosebit pond pe cântările bisericesci.

Orăștie la 22 Iunie 1883.

In contelelegere cu comitetul parochial.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al

Tărată
de grâu și de secară
se afă acum eftin de vîndare la subscrișul
covrigaru.

4 fl. — " 40 cr.
1 ferdelă

Ioan Keil,
Sibiu, strada pintenului Nr. 14.

[438] 1—6